

Miks ühest uuslavastusest ühes meie teatris juba ette nii palju kõneldakse? Ons teos nii põnev või lavastuskäik nii erutav? Nii seda kui teist — arvas «Estonia» peanäitejuht A. Mikk, avades rahvusvahelisel teatripäeval **BORISS POKROVSKI** pressikonverentsi. Modest Mussorgski viimaseid eluaastaid hõivanud «Hovanštšina» jõuab (rännanud terve sajandi mööda maailma muusikalavu) esmakordselt eesti publiku ette, veelgi enam — esmakordselt ka põhjamaade teatriellu. Ja seda tänu professor Pokrovski esmakordsele koostööle «Estoniaga». Tunnustatud ooperilavastaja elutarkust, mõtteerksust ja ebatavalist töötahet on eestlased tunda saanud. Hetkeks haaras see ajakirjanikkegi. Unus aeg ja asjalikkus — olime Pokrovski Mussorgski-vaimustuse võimuses.

Kilde kuuldest.

■ Mussorgski ooperitele kuulub eriline koht maailma ooperivaramus — siit lähtub nüüdisooperi areng, siit said fõuke Debussy, Britten jt. XX saj. meistrid.

■ Mussorgskit lavastatakse tihti, kuid mõnigi kord osutub tehtud töö üldsusele ebavajalikuks — suurteoseid ei osata hinnata õigeaegselt ja vääriliselt. (Muusikaloo on palju geniaalseid teoseid, mille publikumenu algas läbikukkumisest!)

■ Kui tahame endas kasvata elunägemist ja -mõistmist, peame õppima Mussorgskilt.

■ Mussorgski ei sobi meie harjumusega asju primitiivselt vaadata. Ta nõuab vaatajalt li-

saks südamele ka mõistmist, eeldab teadmist.

■ «Hovanštšina» on küll jufustus Venemaa ajaloo, aga see on ka pilk inimkonnale, üllatavalt tänapäevane nii sündmustikus (vana ja uue võitlus) kui ka karakterites.

■ Mussorgskil ei ole määrav tegevustik, vaid toimuva ja toimijate olemus. Nagu ei ükski teine kunstnik (isegi mitte Shakespeare) on ta osanud avada inimhinge salasoppe, suutnud näha inimolemuse sügavust ja paljutahulisust. Hea ja halva piiri ei ole lihtne määratleda ei üksikisikus, rahvas ega ühiskonnas: hea võib eksida ja halbade tegude taga võivad olla õilsad püüdlused... Ka Mussorgski ega

«HOVANŠTŠINA». TÄNA!

siinne «Hovanštšina»-lavastus ei anna kätte fõe võit, küll aga võib kaasamõtleva vaataja juhatada fõe teele.

■ Lavastan traditsioonilistes toonides. Olen kategooriliselt vastu lavastaja püüdele ennast avaldada. Lavastus peab väljendama autorit. Minu siht ei ole nn. vaieldav, vaid huvitav lavastus, mille emotsionaalsete episoodide vafandamine aitab vaatajal kuulda ja mõista...

■ «Hovanštšina» võib pealiskaudsel kokkupuutel tunduda igav. Kui aga vaevuda tema saladustesse süvenema, avaneb ime.

Seda imet võib nüüd «Estonias» püüda täna, püha- ja esmaspäeval.

Selle ime avamise nimel on eestlased terve hooaja tõsiselt töötanud B. Pokrovski (assistendid T. Tralla ja N. Kuningas) ja E. Klasi (dirigeerivad ka P. Mägi ja V. Pähn) juhtimisel. Seda peavad aitama leida Rafail ja Viktor Volski kunstnikutöö, meie paremad lauljad (H. Krumm, U. Tauts, T. Maiste, I. Kuusk, M. Eensalu, M. Jõgeva, H. Raamat, L. Tammel, K. Karask, U. Kreen, V. Kuslap jpt.) ning muidugi koorid (lisaks «Estonia» ooperikoorile veel RAM), kellel Mussorgski suures rahvadraamas kanda keskne roll.

Inimloomus on uuele tõrges — uus vaevab, nõuab suurt pinget, oma maailmanägemise ümberhindamist. Ometi on see meile vajalik, et inimeseks jääda. Sedagi ütles Boriss Pokrovski. Ärgem siis tõrku- gem tunnustamast Mussorgski geeniust ja teatri tööd.